

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej Oddział Elektrownia B. w R.
o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez
wypowiedzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 czerwca 2024 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim
z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt V Pa 41/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa M. M. przeciwko P. S.A. Oddział Elektrownia B. w R. o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w

Bełchatowie z dnia 12 sierpnia 2022 r., którym zasądzono od pozwanej na rzecz powoda kwotę 22.854,48 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 20.898,00 zł od 19 lipca 2022 r. do dnia zapłaty i od kwoty 1.956,48 zł od 9 sierpnia 2022 r. do dnia zapłaty i oddalono powództwo w pozostałej części.

Pozwana spółka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy:

1) art. 382 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., polegające na rozstrzygnięciu sprawy przez Sąd Okręgowy wyłącznie na podstawie części materiału dowodowego, nieuwzględnienie Kroniki zdarzeń przenośnika G-21 i zawartego w niej automatycznego zapisu z pracy przenośnika G-21; a także polegające na wadliwym uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, przez niewskazanie przez Sąd Okręgowy przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej Kronice zdarzeń przenośnika G-21 i zawartemu w niej automatycznemu zapisowi z pracy przenośnika G-21 (zał. nr 9 do odpowiedzi na pozew), którą należy rozpatrywać łącznie z Instrukcją Eksploatacji - Szczegółową instrukcją eksploatacji urządzeń nawęglania bloku 858 MW (zał. nr 5 do odpowiedzi na pozew), uznaną przez Sąd Okręgowy za wiarygodną, przez co Sąd Okręgowy przy rozstrzyganiu sprawy nie uwzględnił wynikającego z Kroniki zdarzeń przenośnika G-21 zbyt krótkiego czasu na dokonanie jakiegokolwiek obchodu przenośnika G-21 przez obchodowych i tym samym niemożności ustalenia przyczyny powstania krzywobieżności oraz braku wykonania obowiązku zachowania wymaganej przerwy pomiędzy kolejnymi załączeniami do pracy przenośnika G-21 przez powoda wynikającego z Instrukcji Eksploatacji - Szczegółowej instrukcji eksploatacji urządzeń nawęglania bloku 858

MW, tym samym nie pozwoliło to Sądowi drugiej instancji na ustalenie, że nie zaszły warunki do ponownego uruchomienia przenośnika przez powoda, w szczególności w postaci wykonania pełnego obchodu przez obchodowych,

2) art. 378 § 1 k.p.c., polegające na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów apelacji, tj. nierozpoznanie przez Sąd drugiej instancji zarzutów w zakresie, w jakim pozwana wskazywała, że Sąd pierwszej instancji pominął Kronikę zdarzeń przenośnika G-21 i zawarty w niej automatyczny zapis z pracy przenośnika G-21 oraz Instrukcję Eksploatacji - Szczegółową instrukcję eksploatacji urządzeń nawęglania bloku 858 MW w zakresie, w jakim wynikał z niej obowiązek zachowania 15-20 minutowej przerwy przed ponownym włączeniem przenośnika do ruchu, w sytuacji, gdy z Kroniki wynika odpowiednio rzeczywisty przebieg zdarzenia z dnia pożaru z uwzględnieniem występowania poszczególnych krzywobieżności oraz momentów ponownego załączania przenośnika do pracy, a analiza Kroniki, również w połączeniu z Instrukcją Eksploatacji jednoznacznie potwierdzała, że powód nie zachował wymaganej przerwy między załączeniami przenośnika, która jednocześnie była niezbędna do wykonania pełnego obchodu przenośnika przez obchodowych i ustalenia przyczyny powstałej krzywobieżności, z Instrukcji bowiem wynikał obowiązek powoda do zachowania wymaganej przerwy przed kolejnym załączeniem przenośnika do pracy, tj. co najmniej 15/20 minut, który to obowiązek, mając na uwadze wskazany w Kronice czas ponownego załączenia przenośnika do pracy między pierwszą a drugą krzywobieżnością (3 minuty i 33 sekundy) nie został spełniony;

3) art. 367 § 3 k.p.c. w zw. z art. 45 § 1 Konstytucji RP co skutkowało nieważnością postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c., polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, podczas gdy Sąd drugiej instancji był zobowiązany do rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 367 § 3 k.p.c., tj. w składzie trzech sędziów, co stanowiło naruszenie zasady zagwarantowanej w Konstytucji RP do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na to, że w

sprawie zachodzi nieważność postępowania i z uwagi na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c. wynika z rozpoznania przez Sąd drugiej instancji sprawy w postępowaniu odwoławczym w składzie jednego sędziego, podczas gdy Sąd drugiej instancji zobowiązany był do rozpoznania sprawy w składzie trzech sędziów na podstawie art. 367 § 3 k.p.c., który jednocześnie stanowi przejaw zasady zagwarantowanej w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Tymczasem jednoosobowy skład Sądu ustalony na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej ustawa COVID-19), stanowi pogorszenie wskazanych standardów konstytucyjnych, gdyż prawo do sądu z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP to nie tylko prawo dostępu do sądu, ale również prawo do rzetelnego procesu.

Natomiast oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca uzasadnia rozstrzygnięciem przez Sąd drugiej instancji wyłącznie na podstawie części materiału dowodowego, nieuwzględnienie Kroniki zdarzeń przenośnika G-21 i zawartego w niej automatycznego zapisu z pracy przenośnika G-21 stanowiącego główny i jedyny zapis z działania przenośnika z dnia pożaru, przy czym zapis ten jest zapisem automatycznym z systemu i stanowi obiektywny i niepodważalny dowód na działanie przenośnika G-21 w dniu zdarzenia (jego pracę, zatrzymania i momenty powstania krzywobieżności), który powinien być rozpatrywany łącznie z Instrukcją Eksploatacji - Szczegółową instrukcją eksploatacji urządzeń nawęglania bloku 858 MW, uznaną przez Sąd Okręgowy za wiarygodną, stanowiącą dokument obowiązujący u pozwanej w dacie zdarzenia, z którego w sposób bezsprzeczny wynikał obowiązek zachowania co najmniej 15/20 minutowej przerwy przed kolejnym załączeniem przenośnika do pracy, podczas gdy z Kroniki wynika zbyt krótki czas na dokonanie jakiegokolwiek obchodu przenośnika G-21 przez obchodowych między ponownymi załączeniami przenośnika oraz brak zachowania odpowiedniej przerwy przy ponownym załączeniu przenośnika do pracy przez

powoda, która umożliwiałaby wykonanie wymaganego, pełnego obchodu przenośnika przez obchodowych, co oznaczało, że nie zaistniały warunki do ponownego uruchomienia przenośnika dla powoda. Ponadto przez wadliwe uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia, tj. brak wskazania przez Sąd drugiej instancji przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej Kronice zdarzeń przenośnika G-21 i zawartemu w niej automatycznemu zapisowi z pracy przenośnika G-21. W ocenie skarżącej w obliczu braku odniesienia się przez Sąd do tego dowodu, nie jest możliwe stwierdzenie czy i na jakich podstawach dokument ten został uznany przez Sąd drugiej instancji za niewiarygodny i pozbawiony mocy dowodowej. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika zdaniem skarżącej również z nierozpoznania przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów apelacji, w zakresie w jakim pozwana zarzuciła Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów prawa procesowego przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem Kroniki zdarzeń przenośnika G-21 i zawartego w niej automatycznego zapisu z pracy przenośnika G-21 oraz Instrukcji Eksploatacji - Szczegółowej instrukcji eksploatacji urządzeń nawęglania 858 MW w zakresie w jakim z dowodu tego wynikała konieczność zachowania 15/20 minutowych przerw pomiędzy kolejnymi załączeniami przenośnika.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności

przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego

uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

W pierwszej kolejności odnieść trzeba się do podnoszonej przez skarżącą nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji z uwagi na sprzeczny z przepisami prawa zdaniem skarżącej skład sądu orzekającego (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (LEX nr 3523123), której nadano moc zasady prawnej uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej ustawa COVID-19), ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Jednakże przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże z oceną skutków orzeczeń wydanych po dniu 26 kwietnia 2023 r. w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny. Uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do dnia 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, zostało ocenione przez Sąd Najwyższy za niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście wadliwe. Ponadto możliwość wzruszania orzeczeń tylko z powodu dotychczasowego respektowania regulacji art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 - bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego - nadszarpnęłaby również

wizerunek sądów. Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że ochrona dobra i interesów obywateli, jako najwyższa wartość konstytucyjna (art. 1 Konstytucji RP), a także powaga władzy sądowniczej i jej znaczenie w działalności państwa, nakazuje znieść wsteczne skutki wykładni, która legła u podłoża tej uchwały.

Nie można więc podzielić poglądu skarżącej, że zachodzi nieważność postępowania uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie Sąd Okręgowy wydał zaskarżony wyrok w składzie jednoosobowym przed dniem 26 kwietnia 2023 r.

W odniesieniu natomiast do argumentacji mającej uzasadniać oczywistą zasadność skargi, zauważyć należy, że o ile zasadne podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) mogą prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej, to w przypadku podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma dopiero oczywista zasadność skargi, czyli samodzielne (odrębne od podstaw kasacyjnych) wskazanie i wykazanie we wniosku naruszenia przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok, jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., I UK 250/19, LEX nr 3029692). Jak wskazuje się w orzecznictwie zgodnie z art. 398³ § 1 k.p.c. skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub podstawie naruszenia przepisów postępowania. Obie podstawy kasacyjne pozostają ze sobą w związku funkcjonalnym. W świetle art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego bez zgodnego z prawem procesowym ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., I PK 164/05, Monitor Prawa Pracy 2006 nr 10, s. 541). I odwrotnie - zarzuty naruszenia przepisów postępowania mają znaczenie, jeżeli uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), zatem wpierw decyduje prawidłowo rozumiane prawo materialne, które określa przesłanki dochodzonego świadczenia, a te wyznaczają, jakie ustalenia stanu faktycznego są konieczne i mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu (art. 227 k.p.c.). Zarzuty podstawy procesowej nie mogą być dowolne, lecz muszą pozostawać w związku z normą prawa materialnego, od której zależy wynik sprawy.

Skarżąca natomiast nie próbuje powiązać zarzucanych uchybień prawa procesowego z przesłankami prawa materialnego, a tym samym wykazać wpływu zaistniałych w ocenie skarżącej uchybień na wynik sprawy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]